

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 6 december 1939 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2—4 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Genom en den 24 november 1939 dagtecknad, till andra särskilda utskottet hänvisad proposition, nr 82, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

angående ändrad lydelse av 2—4 §§ lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Härigenom förordnas, att 2—4 §§ lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

2 §.

Vid beräkning för bestämmande av sjukpenning eller livränta av årlig arbetsförtjänst skall, om arbetsförtjänsten överstiger fyratusenåttahundra kronor, det överskjutande beloppet icke tagas i beräkning samt, om arbetsförtjänsten understiger tretusensexhundra kronor, densamma beräknas till detta belopp.

3 §.

Hel sjukpenning skall utgå med belopp, som framgår av följande tabell:

Den årliga arbetsförtjänsten		Sjukpenningens belopp	
uppgår till (kronor)	men ej till (kronor)	kronor	öre
3,600	3,645	6	50
3,645	3,915	7	—
3,915	4,185	7	50
4,185	4,455	8	—
4,455	4,725	8	50
4,725	—	9	—

4 §.

Har olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tiondel, vilken förlust eller nedsättning kan antagas bliva för framtiden bestående, skall, utöver livränta, till den skadade utgivas vid förlust av arbetsförmågan, om den skadade var befälhavare, styrman eller maskinbefäl, ett belopp, motsvarande ett års lön, beräknad till tolv gånger den kontanta månadslön, som den skadade åtnjöt vid tiden för olycksfallet, dock lägst niotusen och högst trettontusen kronor, och eljest ett belopp av niotusen kronor samt vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen.

Undergår, sedan — — — äga rum.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Beträffande de skäl som ligga till grund för lagförslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Där ombord å svenskt fartyg tjänstgörande person, som är försäkrad jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, till följd av krigsätgård — inom område och under tid, som Konungen äger bestämma — drabbas av olycksfall i arbetet, skola, med tillämpning i övrigt av vad i nämnda lag stadgas, i fråga om sådant olycksfall gälla vissa särskilda bestämmelser. Dessa finnas intagna i *lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer*. I dess 2 § givas föreskrifter om beräkning av årlig arbetsförtjänst för bestämmande av sjukpenning eller livränta. Överstiger arbetsförtjänsten 4,800 kronor, skall det överskjutande beloppet icke tagas i beräkning; understiger arbetsförtjänsten 2,900 kronor, skall densamma dock beräknas till detta belopp. 3 § innehåller en tabell, utvisande beloppet av hela sjukpenningen. Denna utgör 5 kronor 50 öre vid en arbetsförtjänst, som uppgår till 2,900 kronor men ej till 3,100 kronor. Därefter är sjukpenningen 6 kronor för en arbetsförtjänst, som ej uppgår till 3,375 kronor, o. s. v. med intervaller i fråga om arbetsförtjänst å 270 kronor och beträffande sjukpenning å 50 öre. Högsta sjukpenning är 9 kronor, som utgår, om arbetsförtjänsten är 4,725 kronor eller däröver. Har olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tiondel, vilken förlust eller nedsättning kan antagas bliva för framtiden bestående, skall enligt 4 §, utöver livränta, vid förlust av arbetsförmågan till den skadade utgivas, om den skadade var befälhavare, styrman eller maskinbefäl, ett belopp, motsvarande ett års lön, beräknad till tolv gånger den kontanta månadslön, som den skadade åtnjöt vid tiden för

olycksfallet, dock lägst 5,000 och högst 9,000 kronor, och eljest ett belopp av 4,800 kronor. Vid nedsättning av arbetsförmågan skall det lägre belopp utgivas, som svarar mot nedsättningen. Vid väsentlig försämring i den skadades tillstånd kan jämkning i ersättningen äga rum. Har olycksfallet medfört döden, skall enligt 5 §, utöver livränta, till den avlidnes efterlevande utgivas ett belopp motsvarande det, som enligt 4 § skall utgå vid förlust av arbetsförmågan, dock med avdrag av dels viss begravningshjälp, dels ock vad som må hava utgivits jämlikt 4 §. Enligt 6 § är arbetsgivare pliktig att till den försäkringsinrättning, i vilken hos honom anställda äro försäkrade jämlikt allmänna olycksfallsförsäkringslagen, erlagga det tillägg till tidigare bestämd försäkringsavgift, som må föranledas av tillämpningen av krigsförsäkringslagen. Slutligen föreskrives i 7 §, att försäkring enligt krigsförsäkringslagen må meddelas jämväl för olycksfall utom arbete, därvid föreskrifterna i 35 § allmänna olycksfallsförsäkringslagen skola äga tillämpning.

I fråga om tillämpningen av krigsförsäkringslagen gälla för närvarande två kungörelser, *dels* en kungörelse den 5 maj 1939 (nr 142), enligt vilken lagen tillvidare skall äga tillämpning inom farvattnet utanför Kina, *dels ock* en kungörelse den 26 augusti 1939 (nr 572), vari föreskrives, att krigsförsäkringslagen vid utbrottet av krig mellan europeiska stormakter, i vilket England, Frankrike eller Tyska riket deltagar, omedelbart skall träda i tillämpning med giltighet tillvidare beträffande samtliga farvatten; dock skola lagens bestämmelser därvid icke gälla i fråga om olycksfall till följd av militära åtgärder i annat krig än nyss sagts. Såsom europeiska stormakter skola anses, förutom nyssnämnda länder, jämväl De Socialistiska Rådrepublikernas Union och Italien. Krigsutbrott skall, jämlikt beslut av Kungl. Maj:t, anses hava ägt rum den 3 september 1939 klockan 11 förmiddagen.

I skrivelse den 26 september 1939 hemställde svenska sjöfolksförbundet, att åtgärder måtte vidtagas för sådan lagändring, att sjukpenning eller livränta enligt 2 § i 1937 års krigsförsäkringslag måtte beräknas å en minimiarbetsförtjänst av 3,600 kronor i stället för nuvarande 2,900 kronor samt att i 4 och 5 §§ omnämnda kontantbelopp vid full invaliditet eller dödsfall måtte höjas till 9,000 kronor.

Sjöfolksförbundet omnämnde, att motsvarande lagstiftning i Norge och Danmark lämnade större trygghet för sjömännen och deras efterlevande än vad fallet vore med den svenska lagen. Den sistnämnda hade tillkommit under kriget i Spanien och hade av förbundet uppfattats såsom ett provisorium. Redan då spårades missnöje från sjömannens sida tillika med ovilja att medfölja fartyg, som trafikerade farozonen, då de ansågo, att försäkringsbeloppen vore för små och icke lämnade trygghet för försörjning vid invaliditet eller täckte efterlevandes livsbehov.

Yttranden över sjöfolksförbundets skrivelse avgåvos av riksförsäkringsanstalten och kommerskollegium. Sistnämnda myndighet bifogade yttranden, som kollegium inhämtat av Sveriges redareförening, Stockholms rederiförening (som dock ej yttrat sig i sak), Sveriges segelfartygsförening,

Sveriges fartygsbefälsförening, svenska maskinbefälsförbundet, Sveriges radiotelegrafistförening och svenska stewartsföreningen.

Sveriges redareförening och *Sveriges segelfartygsförening* avstyrkte lagändring. Redareföreningen framhöll, att 1937 års lag varit baserad på överenskommelser mellan föreningen, å ena sidan, och de ombordanställdas organisationer, å den andra. Lagen vore avsedd att tillämpas just under sådana förhållanden, som nu vore rådande, och de i lagen fastställda beloppen ansågos vid dess tillkomst tillräckliga och skäliga. Sådana ändrade förutsättningar hade sedan dess icke inträtt, som kunde åberopas som skäl för en revidering av lagen.

De ombordanställdas organisationer tillstyrkte däremot sjöfolksförbundets framställning.

Riksförsäkringsanstalten upplyste beträffande de mot krigsförsäkringslagen svarande bestämmelserna i Danmark, Norge och Finland, att ersättningarna vid krigsolycksfall beräknades efter en lägsta årslön av i Danmark, med vissa undantag, 3,100 kronor (motsvarande livränta vid fullständig invaliditet utgjorde 1,860 kronor för år), i Norge 3,500 kronor (motsvarande livränta vid fullständig invaliditet utgjorde 2,100 kronor för år) och i Finland 9,600 mark (motsvarande livränta vid fullständig invaliditet utgjorde, om den skadade hade anhöriga, 6,400 mark för år). Såsom tilläggsersättning i form av engångsbelopp utgavos vid fullständig invaliditet eller död i Danmark högst 10,000 kronor, i Norge 10,000 kronor och i Finland lägst 50,000, högst 100,000 mark.

Riksförsäkringsanstalten anförde vidare, att de av sjöfolksförbundet föreslagna ändringarna skulle, om ej en den 6 september 1939 ingången överenskommelse mellan redareföreningen och personalorganisationerna angående krigsriskersättning träffats, hava föranlett viss ökning av redarnas kostnader för ifrågavarande försäkring. Denna ökning kunde uppskattas till omkring en tredjedel av kostnaderna enligt lagens nuvarande bestämmelser. På grund av nämnda överenskommelse hade emellertid denna ökning, i den mån densamma belöpte på höjningen av arbetsförtjänstens minimum, i stor utsträckning redan inträtt — det vore endast för vissa resor till eller i utomeuropeiska farvatten, som så icke vore förhållandet.

Ur de synpunkter riksförsäkringsanstalten hade att företräda, nämligen de försäkringstekniska, föreläge icke någon annan betänklighet mot de föreslagna ändringarna, än att det i 4 § angivna engångsbeloppet icke borde för besättningsmän av manskapsgraden höjas utöver femtusen kronor, utan att det för befäls personer stadgade minimibeloppet också höjdes i motsvarande grad.

Kommerskollegium anslöt sig i huvudsak till de av riksförsäkringsanstalten gjorda uttalandena. Vad anginge de i 4 § angivna engångsbeloppen tillstyrkte kommerskollegium en skälig höjning av desamma, dock att, såsom riksförsäkringsanstalten påpekat, en höjning av ersättningen till besättningsmän i manskapsgraden syntes böra åtföljas av en motsvarande höjning av ersättningsbeloppen till befälhavare, styrmän och maskinbefäl.

I propositionen anför *föredragande departementschefen, statsrådet Forslund*, följande:

»Då det gäller att fastställa den årliga arbetsförtjänst, som skall ligga till grund för beräkningen av storleken å sjukpenning eller livränta, skall enligt allmänna olycksfallsförsäkringslagen, för att ej i vissa fall oskäligt låga ersättningar skola utgå, arbetsförtjänsten under alla förhållanden beräknas uppgå till minst 450 kronor. Vid tillkomsten av 1937 års krigsförsäkringslag ansågs med hänsyn till de risker, varom vore fråga, denna minimigräns beträffande sjöfolket alldeles för låg. I överensstämmelse med föreskrift i det avtal mellan redareföreningen och manskapets organisationer, vilket låg till grund för lagstiftningen, fastställdes minimibeloppet i lagen till 2,900 kronor. I den nu föreliggande framställningen föreslås härutinnan en höjning till 3,600 kronor. Framställningen har avstyrkts av redareföreningen och segelfartygsföreningen men tillstyrkts eller lämnats utan erinran i övriga avgivna yttranden. Med hänsyn till å ena sidan den risk, som sjömännen i nuvarande världsläge måste taga, då de begiva sig till sjöss, samt å andra sidan vikten av att sjöfarten i största möjliga utsträckning fortfarande bedrives, synes den kompensation vid ett på grund av krigsåtgärd inträffat olycksfall, som försäkringsbeloppen äro avsedda att giva, böra sättas så hög, som utan åsidosättande av andra berättigade intressen kan komma i fråga. Att härvid den årsinkomst, å vilken ersättning enligt lagens regler skall beräknas utgå, bestämmes att i varje fall ej vara lägre än 3,600 kronor synes mig rimligt. Jag tillstyrker därför en därav betingad ändring i 2 § av 1937 års krigsförsäkringslag. Att märka är, att avlöningsförmånerna för sjöfolket numera, med hänsyn till tillämpade beräkningsgrunder, äro sådana, att flertalet ombordanställda åtnjuta en årlig arbetsförtjänst, som överstiger nyssnämnda minimibelopp.

Den sålunda föreslagna ändringen i 2 § föranleder ändring jämväl av den i 3 § intagna tabellen. Dennas innehåll står för närvarande i överensstämmelse med och utgör en direkt påbyggnad å bestämmelserna i 6 § allmänna olycksfallsförsäkringslagen. Då annan avvikelse från gällande regler icke härutinnan ifrågasattes än en höjning av minimibeloppet beträffande den årliga arbetsförtjänsten, torde allenast den ändringen böra göras i tabellen, att en lägsta sjukpenning av 6 kronor 50 öre fastställes att utgå vid en årsinkomst intill 3,645 kronor, varemot tabellen i övrigt synes böra kvarstå oförändrad.

I det föregående omförmälda lagändringar torde, på sätt riksförsäkringsanstalten framhållit, med hänsyn till gällande löneavtal endast i undantagsfall komma att föranleda ökning av redarnas nuvarande kostnader för försäkringen. I de fall, då ökning kan väntas förekomma, torde densamma icke komma att överstiga 10 procent å förut utgående premier.

Jämväl i fråga om de i 4 § — till vilken 5 § ansluter sig — fastställda engångsersättningarna synas vissa ändringar erforderliga. Beträffande befälhavare, styrman och maskinbefäl är nu ersättningen, alltefter den kontanta lörens storlek, bestämd till lägst 5,000 och högst 9,000 kronor, under det

att ersättningen i fråga om övriga ombordanställda är bestämd till 4,800 kronor. För en höjning av sistnämnda belopp till 9,000 kronor finner jag tillräckliga skäl föreligga. En sådan ändring synes mig emellertid böra föranleda en höjning jämväl av ersättningarna beträffande befälhavare, styrman och maskinbefäl på sådant sätt, att minimiersättningen fastställes till 9,000 kronor samt att maximiersättningen bestämmes till liksom hittills 4,000 kronor högre eller alltså 13,000 kronor. Vilken inverkan de nu omförmälda ändringarna i lagen beträffande engångsersättningarna komma att få på försäkringspremierna kan ej med säkerhet angivas; en förhöjning av premierna med omkring en tredjedel synes dock antaglig.

Förslag till erforderliga ändringar av 1937 års krigsförsäkringslag i överensstämmelse med vad i det föregående anförts har upprättats inom socialdepartementet. Lagändringarna torde böra träda i kraft utan dröjsmål.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan anmärkning.

Utskottet.

Utskottet har vid sin granskning av det föreliggande lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 5 december 1939.

På andra särskilda utskottets vägnar:

S. LINNÉR.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Linnér, Hagman, Norman, Sederholm, Branting, Wistrand, Karl Johan Olsson, Löfvander, Olof Carlsson, Sven Larsson, Eskhult* och *Roos*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Olovson* i Västerås, *Lindberg* i Stockholm, *Hermansson* i Norrköping och *Hagberg* i Malmö, fru *Gustafson*, herrar *Hammarlund, Lindahl* och *Werner* i Höjen, fröken *Andersson* samt herrar *Ericsson* i Kinna och *Barnekow*.